

store og jævne Befolkning, til dens Evne, dens økonomiske Sans og retsindige Hensyntagen viste sig saa udpræget og stærkt — og man kan vel ogsaa i nogen Grad tilføje, at den politiske Surhed var saa dominerende indenfor Partiet —, at man endog, efter at Landstingets Højre havde givet sine Medlemmer Frihed, har set det selsamme Parti holde Justits over de Medlemmer, der hellere vilde være neutrale end gaa paa Eventyr sammen med de krigslystne Socialister og radikale.

Naa, Højre har man jo været saa vant til at se som Valgrettens aabenbare Modstandere, saa det forbauser jo ikke, hvor uenig man end er i hele den Mistillid og Frygt, Højre saa ofte har baaret frem i denne Sag.

Men anderledes stiller det sig unægtelig med de radikale og Socialisterne, der troppe op Side om Side med Højre og ivrigt og hidsigt gennem deres Presse søge at mande Højre op til endelig at være trofaste Kammerater i den fælles Kamp mod det største demokratiske Fremskridt, som vi have kendt siden Grundlovens Givelse. De have saa ofte bedyret deres Kærlighed til den lige og almindelige Valgret, at man i vide, vide Kredse forbløffedes over at se dem i Kompagni med Højre ved den endelige Afstemning. Jeg ved godt, at i Venstre — Højre har antagelig nok været bedre underrettet — var det en ret almindelig Tro, at den Dag, da den endelige Afgørelse skulde ske, vilde man ikke faa dette at se. Men man fik det at se, og jeg anser det for heldigt, at man fik det at se; thi det kaster et meget klart Lys over hele det Arbejde, der har været udfoldet fra de Partiers Side for at hindre Gennemførelsen af Valgretssagen. Og det giver ogsaa et godt Maal at maale med, naar man skal maale de Fremskridt, som disse Partier kunne naa, hvis de selv have Ansvaret for de Fremskridt, der naas — eller maatte faa det i Fremtiden. Mig overraskede denne Stilling ikke. Jeg har allerede tidligere, da man fra de Partiers Side sagde, at man vilde tilbyde Regeringen „Støtte“ i denne Sag, udtalt, at jeg vurderede ikke denne Støtte ret højt, naar det endelig kom til Afgørelsens Dag, og det har ogsaa vist sig at slaa godt nok til. Det Afbræk, som den socialistiske Klasseagitation skal lide ved dette Forslags Gennemførelse, og den Fortrydelse og de Vanskeligheder, som det radikale Parti kommer ind i, ved at denne Sag bliver løst, kunde man jo nok tænke sig vilde veje noget tungt den Dag, da disse Par-

tiers endelige Stilling til Sagen skulde afgøres.

Jeg har omtalt de forskellige saglige Indvendinger, hvormed man fra disse Partiers Side — Socialisterne og de radikale — har søgt at besmykke deres Færd. Men ved Siden heraf er der en politisk, og den skal jeg ogsaa omtale med et Par Ord. Man har sagt, at Regeringen kunde have gennemført sit eget Forslag, om den havde optaget en Kamp for at gennemføre det — en Kamppolitik, indledet med at afvise et Forslag, der indfører lige og almindelig Valgret for Mænd og Kvinder i Kommunerne og sikrer disses Sogneraad Hovedindflydelsen paa Amtsraadets Sammensætning — en Kamppolitik, indledet med Afvisning af et saadant Forslag! Og det siger man fra Socialdemokratiets Side, hvor man under Forhandlingerne i Fjor. tilbød 3 delegerede ved Valgene til Amtsraadet *netop* med den udtrykkelige Motivering, at derved kunde det antages, at man fik Amtsraad med en ligelig Repræsentation for de større Ejendomsbesiddere, for Gaardmænd og Husmænd og for Arbejdere. Og det hævder man fra radikal Side, naar en af Hovedlederne for det radikale Parti, det daværende ærede Medlem for Holbæk (Fogtmann), for faa Aar siden — baade før og efter Udskillelsen af Venstrereformpartiet — bestemt advarede mod en Kamppolitik mod Landstinget med Valgretten som Grundlag, fordi det vilde banke hele Konservatismen sammen og derved skabe den vanskeligste Stilling for Demokratiet. Synes ikke dette klart at vise, at disse Indvendinger nu ikke ere alvorligt mente, men Agitation? Men naar man ad fredelig Vej kan opnaa en Løsning som den foreliggende, vilde det være et fuldkommen taabeligt Skridt fra Regeringens Side at indlede en Kamppolitik —; det vilde være Forræderi mod alt maalbevidst demokratisk Arbejde, og jeg skal tilføje, at det vilde være en Letsindighed uden Lige overfor Hensynet til Landets almene Interesser. Fra alle Sider har man haft Ret til at vente, at Regeringen vilde gøre sit yderste, for at der kunde naas en Løsning ad fredelig Vej. Det er Regeringens Politik —, det har været Venstres Politik alle Dage i denne Sag. Da Venstre i 1880 paa ny optog Arbejdet for Løsningen af denne Sag, udtalte C. Berg som Ordfører for Forslagsstillerne:

„Naar vi genoptage en Forhandling om denne Sag, ville vi fra vort Standpunkt set være tilbøjelige til at gøre meget væ-